

METING ONDERZOEKS-OUTPUT FSW 1995-2007

Opmerkingen bij de resultaten

Ruut Veenhoven en Evelien Haagsma

De laatste meting van onderzoeksoutput in de FSW is nu gereed en de resultaten staan op **N:\Algemeen-FSW\OutputOnderzoekFSW_1995-2007**. Klik op het Excel bestand 'Totalen' en er verschijnt een lijst met onderzoekers in de FSW. Naast iedere naam staat de gemiddelde output per jaar op de verschillende outputcriteria. Onderaan die lijst staan de gemiddelden per afdeling. Helemaal onderaan staan tabbladen, waarop de prestaties per afdeling in beeld zijn gebracht. Als u klikt op een naam verschijnt een blad met daarop de onderzoeksprestaties in de verschillende jaren. Op de tabbladen onderaan in het scherm is te zien welke prestaties er in de telling zijn opgenomen. De tabbladen rechts onderaan geven de output weer in een grafiek.

Wat voor output? Meer citaties dan publicaties

In deze puntentelling wordt evenveel gewicht toegekend aan *productiviteit* in aantallen publicaties als aan *impact* in wetenschappelijke en maatschappelijke citaties. Dat wil niet zeggen dat er op die aspecten ook evenveel punten behaald worden. Van de totale onderzoeksoutput in de FSW bestaat slechts 14% uit productiviteit en niet minder dan 86% uit impact, waarvan 61% wetenschappelijke citaties en 25% maatschappelijke citaties. [Zie figuur 1.](#)

De verhouding publicaties - citaties is dus ruim 1 op 7. Dat duidt op een behoorlijke impact. Het is vooralsnog een open vraag of die verhouding in andere sociale faculteiten niet hoger is. Het is eveneens een open vraag of het niet beter kan.

Trend output: Stijgende lijn

In [figuur 2](#) is de gemiddelde onderzoeksoutput per 0,4 fte in de verschillende afdelingen geplotted. Daarin tekent zich een stijgende lijn af een lijkt de output sinds 2005 haast verdubbeld te zijn.

In [figuur 3](#) is de onderzoeksoutput op een andere manier in beeld gebracht, nu niet per 0,4 fte, maar per 10.000 Euro aan salaris voor onderzoekers. Het beeld wordt daar door wat minder florissant. Kennelijk is grotere groei deels gekocht met duurder personeel.

Uit [figuur 3](#) blijkt ook dat de output in het verleden soms hoger is geweest dan we ons toen bewust waren.

Fluctuaties over de jaren: Vooral een kwestie van formatie

In beide figuren zien we aanzienlijke fluctuaties in de onderzoeksoutput van afdelingen, onder meer een behoorlijke dip rond het jaar 2005. Die fluctuaties zeggen meer over verandering in de samenstelling van de afdelingen dan over het arbeidsethos van de gemiddelde medewerker. De output gaat sterk omhoog als er actieve onderzoekers worden aangetrokken, vooral als ze uit hun arbeidsverleden een flinke stroom aan citaties meebrengen. Dit speelt in sterke mate bij Psychologie. De output wordt ook opgestuwd

door buitengewoon hoogleraren met een kleine aanstelling en emeriti op een gastvrijheidsovereenkomst. Dat is het geval bij Bestuurskunde en Sociologie. Uiteraard gaat de gemiddelde output ook omhoog als de onderzoeksaanstelling van minder productieve medewerkers wordt verkleind of als deze de dienst verlaten.

Verschil tussen afdelingen: Psychologie het hoogst, Sociologie het voordeligst

Als we kijken naar de gemiddelde output per 0,4 fte scoort DRIFT het hoogst. [Zie figuur 2](#). Die score berust echter maar op twee personen, omdat wetenschappelijk onderzoekers in deze telling niet worden meegenomen. Afgezien hiervan scoort psychologie voor de tweede maal duidelijk beter dan de andere afdelingen van de FSW. Als de kosten in aanmerking worden genomen blijkt sociologie echter meer output voor hetzelfde geld te leveren. [Zie figuur 3](#).

De aard van de output verschilt ook tussen de afdelingen van de FSW. Psychologie behaalde de meeste punten met wetenschappelijke citaties en slechts 2% met maatschappelijke citaties. Bij de maatschappijwetenschappen ligt die verhouding gelijkmatiger en komt ruim 30% van de output uit maatschappelijke citaties. [Zie figuur 1](#).

Verschil in output tussen personen: 10% levert 51% van het totaal

Er zijn grote verschillen in output per persoon, en die verschillen blijken niet normaal verdeeld. [Zie figuur 4](#).

Iets minder dan 10% van de leden van de wetenschappelijke staf had in 2007 geen enkele output. Ruim 65% haalde 1 tot 10 punten en de modale onderzoeksprestatie ligt rond de 5 outputpunten. Het merendeel van de onderzoeksoutput komt van de overige 25% en in het bijzonder van een klein aantal hoogproductieve onderzoekers.

De top-10 van het jaar 2007 ziet er als volgt uit:

- 1) Pollitt bestuurskunde
- 2) Muris psychologie
- 3) Schmidt psychologie
- 4) Bakker psychologie
- 5) Veenhoven sociologie
- 6) Zijderveld sociologie
- 7) Zwaan psychologie
- 8) Hemerijck bestuurskunde
- 9) Heilbron sociologie
- 10) Gorgievski psychologie

Pollitt stond ook in de vorige telling bovenaan. Hij heeft de dienst inmiddels verlaten, maar stond in 2007 nog wel voor 0,1 op de rol en behoudt daarmee alleen op zijn citaties de eerste plaats. Als wordt gerekend naar output per 10.000 Euro komt Berting op de eerste plaats te staan en verschijnt ook Dodde in de top-10; beiden emeritus sociologie.

Verband tussen soorten onderzoeksoutput: Beduidend, maar niet compleet

Er is natuurlijk enige samenhang tussen *productiviteit* in aantallen publicaties en *impact* in aantallen citaties; zonder publicaties geen citaties. De correlatie in de FSW als geheel

is +.62. Dat verband bestaat in alle afdelingen, al is het in de ene afdeling wat sterker dan in de andere. Zie [tabel 1](#).

Hoewel er over het geheel genomen dus wel een verband is tussen aantallen publicaties en impact, kan dit in individuele gevallen toch sterk verschillen. Sommige onderzoekers publiceren veel, maar worden niet zo vaak geciteerd (bv Van Doorne-Huiskes) terwijl anderen niet zoveel publiceren, maar wel vaak geciteerd worden (bv Colijn en Tijdens).

Het verband tussen *wetenschappelijke* en *maatschappelijke* impact is vrij laag: $r = +.25$ en dat is vooral het geval in de afdelingen Bestuurskunde en Milieukunde. Ook op dit punt zijn er aanzienlijke individuele verschillen: sommige onderzoekers worden veel geciteerd door vakgenoten (bv Schmidt), maar komen zelden of nooit in de krant, terwijl anderen veel in de publiciteit zijn (bv Colijn) en genoemd worden in overheidspublicaties (bv. Leune), maar weinig worden geciteerd in wetenschappelijke tijdschriften.

Nadelen gangbare publicatietelling in de FSW

Binnen de afdelingen van de FSW wordt de onderzoeksoutput nog uitsluitend afgemeten aan productiviteit in aantallen publicaties. Publicaties worden opgenomen in de wetenschappelijke jaarverslagen en inmiddels ook geregistreerd in METIS. Daarbij worden publicatiepunten toegekend die verschillen naar aard van het medium; een hoofdstuk in een boek levert minder punten op dan een artikel in een tijdschrift en Nederlandstalige publicaties tellen minder dan Engelstalige. Die puntenstelsels verschillen enigszins tussen afdelingen en zijn door de tijd nogal eens veranderd. Impact is nog steeds geen onderdeel van de verslaglegging: wetenschappelijke citaties worden niet systematisch bijgehouden en maatschappelijke citaties al evenmin. Deze praktijk doet denken aan de sturing met productiequota in de commando economie van het vroegere communistische Rusland en heeft ook vergelijkbare nadelen.

Het meest evidente nadeel van deze praktijk is dat onderzoekers niet gestimuleerd worden om de verworven kennis aan de man te brengen. In de FSW blijkt dat ondermeer uit de geringe bereidheid om eigen publicaties in RePub onder te brengen. Net als in de Sovjet economie leidt deze praktijk tot producten waarvoor geen afnemers zijn; in dit geval geen onverkochte goederen in loodsen, maar ongelezen publicaties in bibliotheken. Dit impliceert onderbenutting van geïnvesteerde onderzoeksmiddelen, want wat hebben we nu aan kennis waarvan niemand kennis neemt.

Een nadeel dat specifiek is voor het negeren van de maatschappelijke impact van onderzoek is verder dat de maatschappelijke functie van de universiteit niet goed vervuld wordt. Inspelen op maatschappelijke problemen en verspreiden van wetenschappelijke kennis is niet alleen een wettelijke opdracht¹, maar ook in het belang van de wetenschap, en van de sociale wetenschappen in het bijzonder. We worden uit publieke middelen betaald en moeten de publieke vraag naar kennis dus goed bedienen. Als we onderzoekers alleen blijven afrekenen op wetenschappelijke publicaties graven we op termijn ons eigen graf. Dat inzicht begint nu wel te dagen en komt ondermeer tot uiting in een recent KNAW advies² en in de aanzwellende discussie over ‘valorisatie’ van

¹ Wet Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW) noemt overdracht van kennis aan de maatschappij als één van de drie kerntaken

² Advies commissie Blockmans ‘Judging Research on its merits’, KNAW, Amsterdam Mei 2005

wetenschappelijke kennis³. In de praktijk van registratie en beoordeling van onderzoeksprestaties in de FSW is daar echter nog niets van te merken.

Een verder nadeel dat specifiek is voor de in de FSW gehanteerde publicatiepunten is dat onderzoekers in de smalle vijver van veel geciteerde Engelstalige tijdschriften worden gedreven. Dat levert veel afwijzingen op en lang niet altijd om goede redenen; zo is de ontvankelijkheid voor nieuwe inzichten niet altijd even groot in het wetenschappelijk establishment en zijn reviewers van grote gevestigde tijdschriften vaak minder goed geïnformeerd dan reviewers van kleinere niche tijdschriften. Minder prestigieuze tijdschriften en boeken zijn soms ook geschikter om de kennis ter bestemder plaatse te brengen.

Naast deze inefficiënties op macroniveau is de huidige praktijk in de FSW ook onrechtvaardig op microniveau. Onderzoekers die investeren in vergroting van de impact van hun onderzoek worden benadeeld. Het systeem creëert valse concurrentie met collega's die het bij drukwerk laten. Het is dan ook een vraag of deze eenzijdige beoordeling stand zal houden in een juridisch geding.

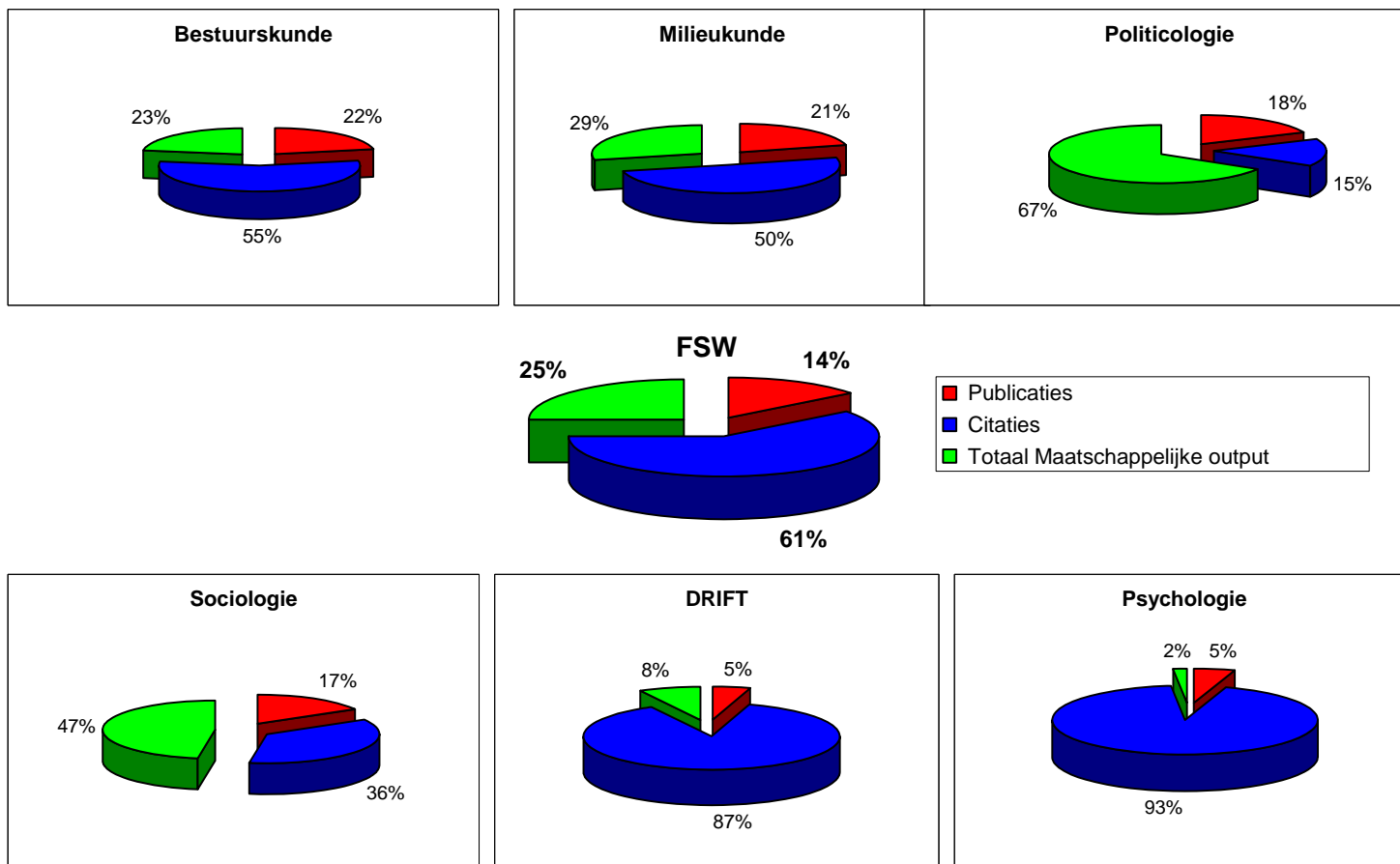
Doel van deze alternatieve telling

Deze alternatieve telling wordt gedaan om de ook de impact van onderzoek in de FSW zichtbaar te maken en om uiteindelijk verandering te brengen in registratie en beoordeling van onderzoeksprestaties in de faculteit. Niet iedereen is daar even blij mee, en een onderzoeksdirecteur klaagt over 'verwarring'. Steekhoudende argumenten zijn echter nog niet ter tafel gebracht. Bestuurders die de impact blijven negeren bij de beoordeling van onderzoeksprestaties hebben wat uit te leggen.

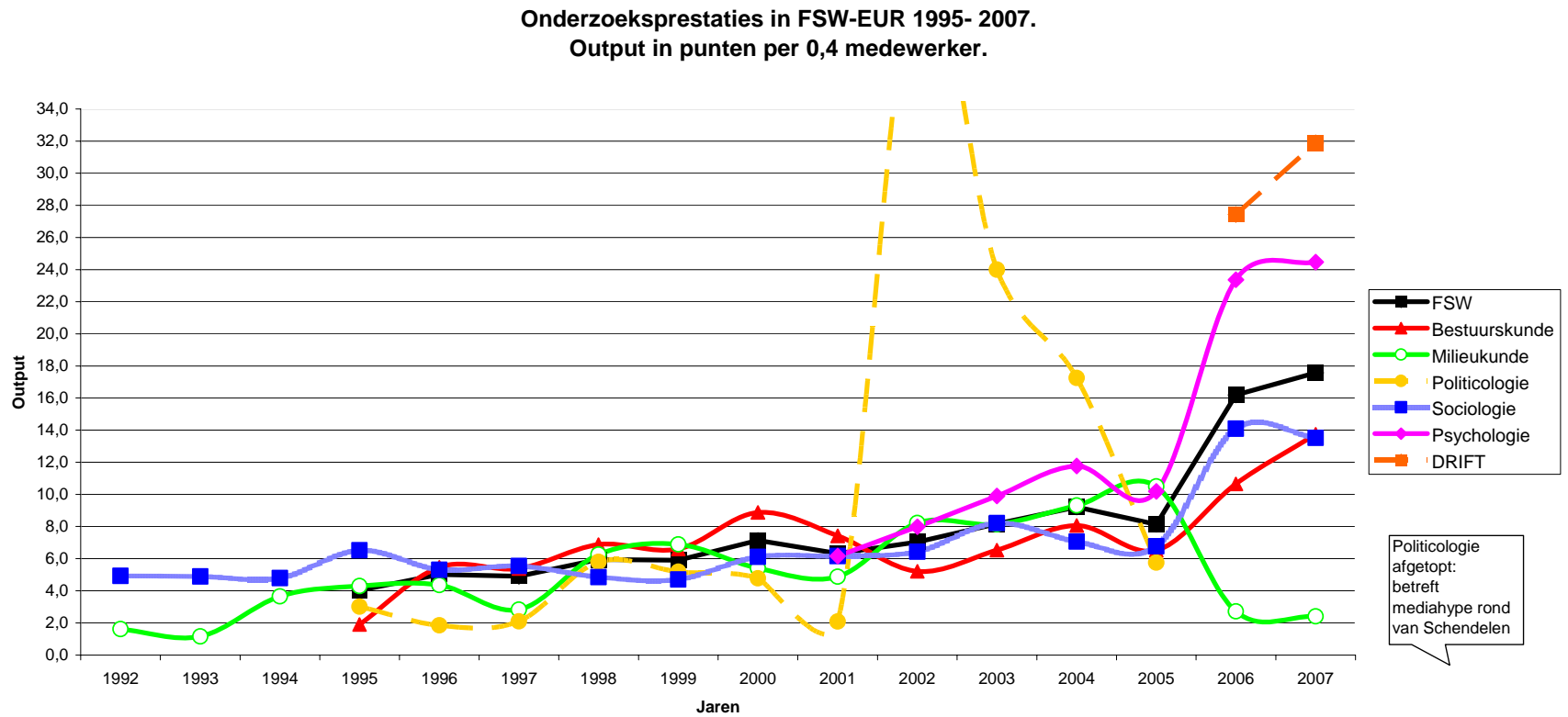
Rotterdam, mei 2009

³ [Dag van de Valorisatie](#)

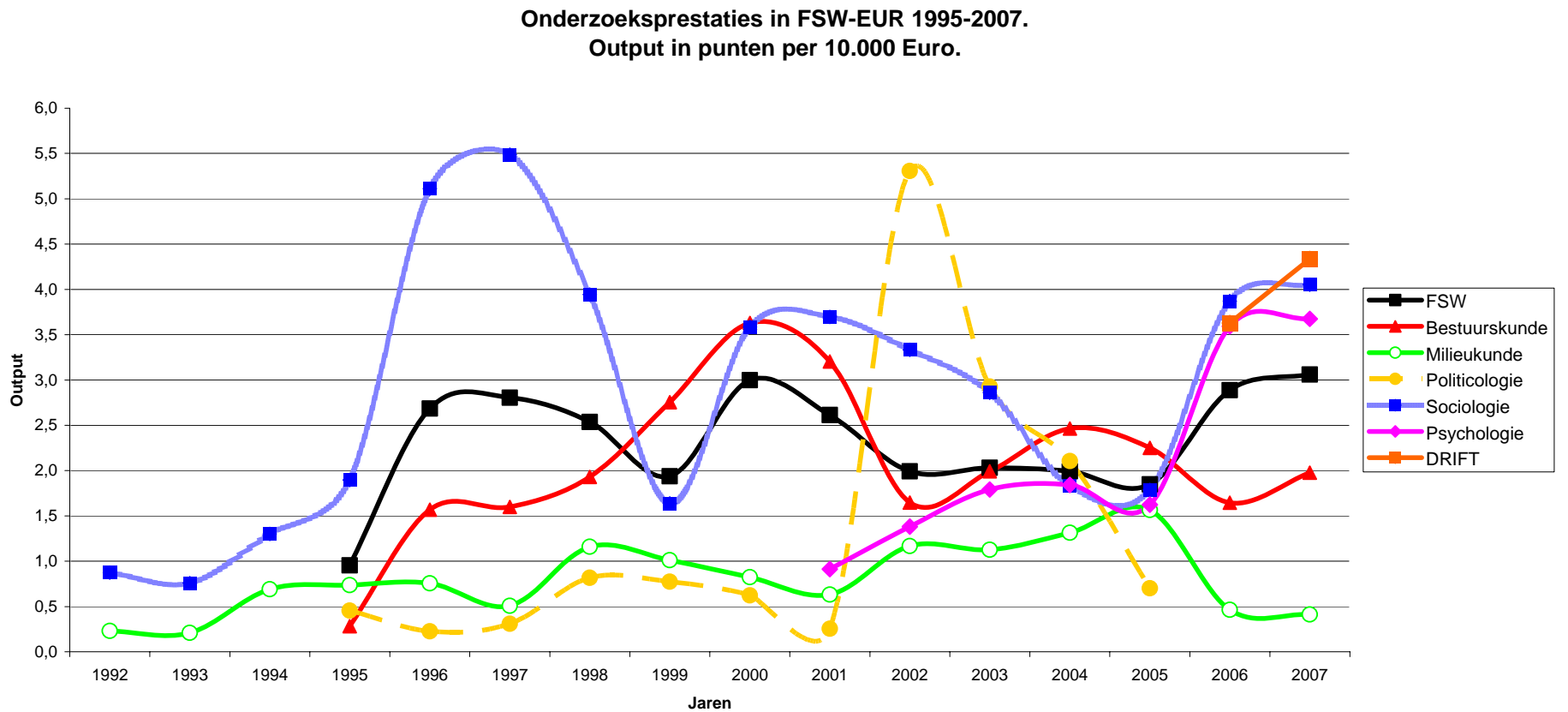
Figuur 1
Onderzoeksoutput naar soort

Figuur 2
Plot onderzoeksoutput per 0,4 fte 1995-2007

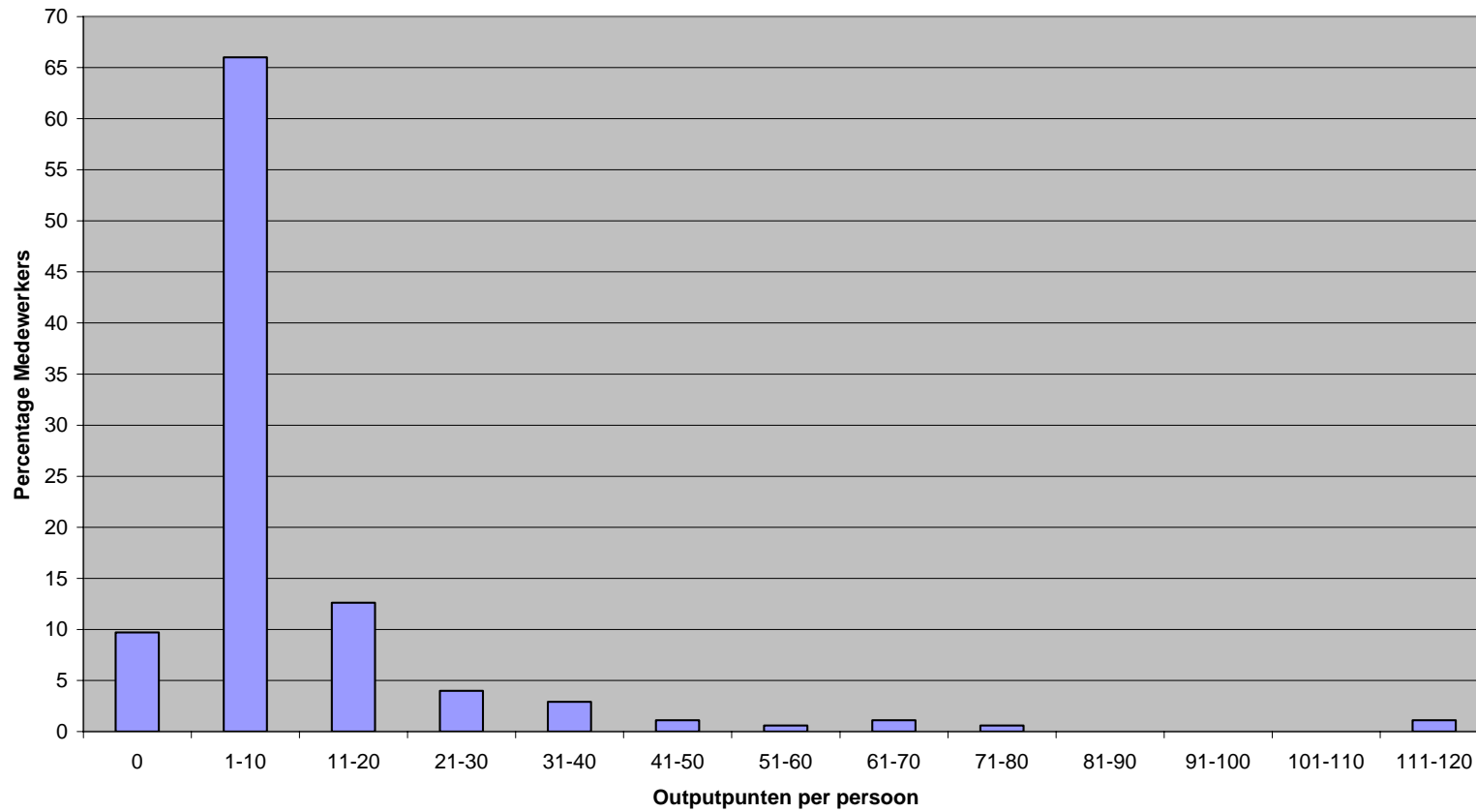

Figuur 3
Plot onderzoeksoutput per 10.000 Euro 1995-2007

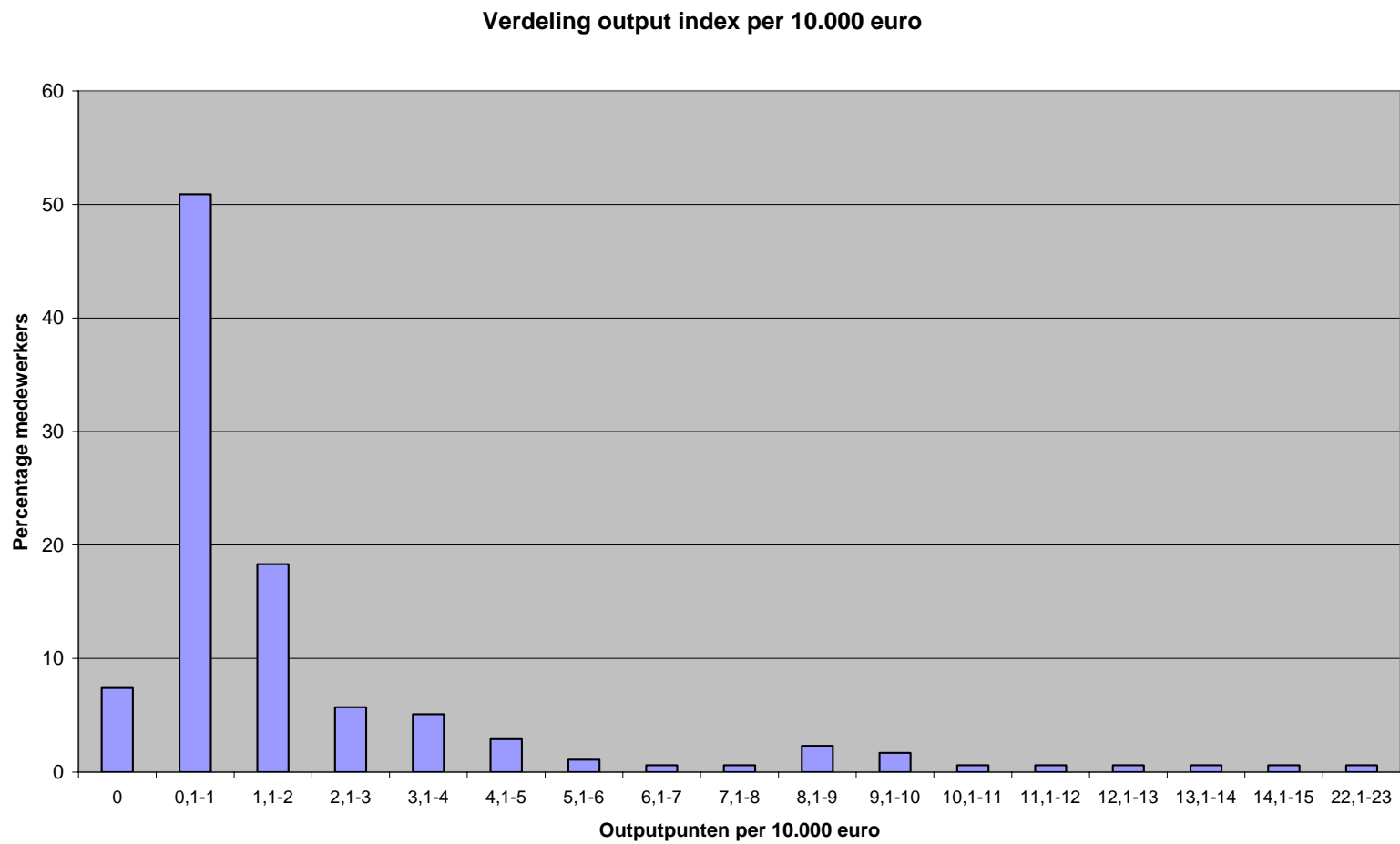

Figuur 4
Onderzoeksoutput per onderzoeker in 2007

Verdeling Output index per persoon

Figuur 4b
Onderzoeksoutput per 10.000 Euro in 2007

Tabel 1
Correlaties tussen soorten onderzoeksoutput
Individuele onderzoekers FSW 1995-2007

	FSW totaal	BSK	DRIFT ⁴	MLK	SOC	POL	PSY
Productiviteit / Totaal Impact	0,62	0,56	0,43	0,37	0,77	0,99	0,84
Productiviteit / Wetenschappelijke impact	0,43	0,51	0,53	0,40	0,65	0,91	0,84
Productiviteit / Maatschappelijke impact	0,67	0,28	-0,45	0,18	0,79	0,99	0,85
Wetenschappelijke / Maatschappelijke impact	0,25	-0,02	0,52	0,14	0,72	0,94	0,74

⁴ DRIFT alleen in het jaar 2007 met 2 personen